

mtatkki

Hungarian Academy of Sciences
Centre for Social Sciences
Institute for Minority Studies

A PDF fájlok elektronikusan kereshetőek.

A dokumentum használatával elfogadom az
[Europeana felhasználói szabályzatát](#).

hogy az új kormány nem fog letérni arról az útról, melyet eddig az örmény kérdésben követtek!

A szultán megkegyelmezési rendelete. Az elfogott örmények megkegyelmezésére és szabadon bocsátására vonatkozólag azt beszélük, hogy a szultán megkegyelmezési rendeletének végrehajtásában Dsemal bey főügyész és Husny bey a rendőrmínisterium titkára megjelentek a fegyházban, hol az elfogott örményeket zárkáikból kihozatván előttük hosszabb beszédet tartottak. A foglyoknak, kiknek száma 75 volt, hűséget és engedelmisséget kellett esküdniök, háromszor kellett éltetniök a szultánt, csak azután bocsátották őket szabadon. A vidéki városokba távirati úton ment el a megkegyelmezési rendelet; mindenütt az említett eljárást követték.

Amnestia. A tavali és idej politikai üzelmek alkalmával elfogott örményeknek adott amnestia 700 embernél többre terjed ki s mindenütt jó benyomást tett. Az amnestiát a porta okos politikai tényének tartják, Azt is mondják hogy igen alkalmas arra, hogy különösen Anglia közvéleményét és sajtóját megnyugtassa és az angol kormányt arra bírja, hogy mérsékelt magatartást tanúsítson.

Kállay miniszter — »Armenia alkirálya.« A londoni »Reuter ügynökség«, egyelőre fentartás mellett, közelebbről igen fontos jelentést hozott, mely szerint az angol-örmény egyesület arról értesült, hogy a konstantinápolyi brit nagykövet Salisbury marquis ministerelnöktől megbízást kapott, hogy követelje mindazon örmény politikai foglyok feltétlen szabadonbocsátását, a kik nem a rendes bíróságok által ítéltettek el. Az előbb említett egyesületnek továbbá azt jelentették, hogy Angolország biztosította a berlini egyezményt aláírt úgynevezett »signatarius« hatalmak közreműködését azon célra, hogy együttes jegyzék intéztessék a portához, melyben egyszerűen kijelentnék, hogy minckutána Törökország nem képes a keresztény alattvalókat megoltalmazni, a hatalmak elhatározták, hogy alkirály hatáskörével azonnal egy európai főbiztost neveznek ki, a kinek feladata lesz, hogy az ázsiai tartományokat a szultán nevében kormányozza. A kinevezendő európai főbiztos kizárólag a hatalmak ellenőrzési tanácsának (melynek székhelye Konstantinápoly lesz), tartozni felelősséggel. A »Vossige Zeitung« már azt is nyilvánosságra hozza, miszerint Kállay közös pénzügyminiszter van kiszemelve a tervezett örmény kormányzói állásra! — S ime, ötszázados elnyomatás után szemünk láttára emelkedik ki az örmény nemzet önállósága az idők folyamának titokzatos leple alól s mi meghatottan viszhangozzuk az egyházi dal epedő fohászait: Ov hájr Krikor, luszávorics. Lyér háj ázkisz méchithárics!...

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos: SZONGOTT KRISTÓF.

Szamosújvárt, Todorán Endre „Aurora“ könyvnyomdája.

Egy erzsébetvárosi volt polgármester.

— Lengyel Márton. —

A beköltözött nazai örmények négy helységet alkottak: Szamosújvár, Erzsébetváros, Gyergyó-Szt-Miklós és Csik-Szépviz. Kezdetben e helységeket az „örmény kompanya“ főbirája kormányozta; azonban minden helységnek volt ezen kívül külön kinevezett örmény albirája is. De e szervezet nemsokára megszűnt és minden helység az uralkodótól nyert kiváltságaik alapján saját kebeléből maga választotta meg saját főbiráját. 1848-ig Gyergyó-Szt-Miklós és Csik-Szépviz külön örmény hatóságot („mercantile forum“) képezett, most mindkettő beleolvadt a mondott két magyar községbe. Ellenben Szamosújvár és Erzsébetváros megtartotta önállóságát; de a szabadságharc után már többé nem főbirákat, hanem polgármestereket választ.

Erzsébetváros első választott főbirája Zakariás János (1727—1732) volt. Zakariás megválasztása óta százhatvanhét esztendő telt el és ezen időköz alatt 64 ízben

választott e hazafias város magának kormányzó főt, kik közül azon hasznos tevékenységért, mit a város fejlesztése, anyagi és szellemi előhaladása érdekében kifejtettek, nem egynek nevét örököltette meg Klio.

Erzsébetvároson jelenleg Trajanovits János a polgármester. Ez a derék, mívelt férfiú, — ez a gyakorlott, szorgalmas, lelkiismeretes tisztviselő avval az elhatározott szándékkal, avval a nemes ambícióval vette át kevéssel ezelőtt választói kezéből a megtisztelő bizalmat, hogy e mívelt, értelmes és gazdag nép lakba haladó városból — Isten segítségével és tisztársai állandó támogatása mellett, modern várost csinál. Ha szép terveit (új tanácsház, kövezet, villanyvilágítás...) csakugyan megvalósítja, akkor nemcsak igazi mestere lesz polgártársainak, hanem még a város történelmének lapjai is tisztelt nevét e helység legderékabb polgármesterei közé fogják helyezni. Engedjék azért, hogy zavartalanul munkálkodhassék, — hogy a várakozásnak megfelelhessen...

Mi jelen kínálkozó alkalommal elődjével: a gavallér Lengyel Mártonnal foglalkozunk és egyúttal jól sikerült arcképét is bemutatjuk mélyen tisztelt olvasóinknak.

A nagykiterjedésű Lengyel-család ezen ága, mely Lengyelországban Chászó*) nevet viselt, a beköltözés után Erzsébetvároson telepedett le. E család három férfi tagot számlált: Márton, Tamás és Ábrahám fivérek voltak. Márton fia Lukács nyert Mária Teréziától nemességet. Ebből az ágból származott a volt polgármester nagyatyja: Lengyel Márton, ki több ideig viselt Erzsébetvároson főbírói hivatalt; meghalt 1845-ben.

Lengyel Márton, kinek atyja Péter 1881-ben hunyt el, 1844-ben született Erzsébetvároson. Anyja szamosújvári eredetű Gorove leány. A népiskolát és a gymnasium alsóbb osztályait szülővárosában tanulta; a jogi tanfolyamot Kolozsvártt végezte 1866-ban. 1870—1883-ig a honvédségnél szolgált. Mint szabadságolt állományban levő hadnagy ment a honvédséghez és mint százados

*) Ezen arab szó jelentése: nemes, kiváló, Adelin, Modestin, Honorius.

lépett ki. 1883-ban választotta meg Erzsébetváros polgársága főjegyzőjévé, 1885-ben polgármester lett. Majdnem tíz évig viselte e diszes állást és teljesítette kötelességeit lelkiismeretes pontossággal. Megvesztegethetlen, tiszta-kezü, jellemzilárd férfiú; finom módoráért, kedves bánásmódjáért közbecsülésben áll. Nem sokkal ezelőtt mondott le hivataláról, hogy éldeleje azt a boldogságot, mit a római költő e szavakkal fejez ki: „Beatus, qui procul negotiis.“

De azért nem vesztegel tétlenül; számító eszét, szép tehetségeit más téren — hol szintén hasznára van szülővárosának — érvényesíti.

Mi azt kívánjuk, hogy adjon Isten, Erzsébetváros ezen derék fiának hosszú életet és állandó egészséget, hogy a hazának és a közügynek még sok hasznos szolgálatot tehessen!

Szongott Kristóf.

Az örmény katonák dala.

— Dzádurián. —

Repülj lovam, rohanj mint szél velem!
Vigy engem áldott szép hazám felé,
Rabságban szenved dicső nemzetem,
Vezess el gyorsan ellenség elé!

Testvéreim börtönben sinylenek,
Csatába kell véremnek omlani;
Szabadságunkat végre fegyverek
Fogják előbb-utóbb eldönteni.

Eltűntek évek, multak századok,
Országunk békén várt egy szebb jövőt,
Remélve, hogy majd jönnek jobb napok
S az Ég kegye megvigasztalja őt!

Elszántan türte a könyörtelen
Szeszélyes sorsnak nagy csapásait,
Szabadságért rajongott szüntelen,
S büszkén kiállta szenvedéseit.

Repülj lovam, rohanj mint szél velem!
Hallom már népünk' hívó szózatát,
Szabadságért mi szép a küzdelem,
Itt az idő, mentsük meg a hazát.

Simay Gergely.